

Jednu z prvních vinic ze štěpovaných sazenic ve Velkých Pavlovicích obdělává Ing. Jaromír Veverka

Kdo si prošel viniční svahy velkopavlovické Staré hory táhnoucí se severozápadně nad obcí směrem na Starovičky, například za slunečního odpoledne, když byla dobrá viditelnost a vzduch nasycen vlhkostí z čerstvých srážek a byla cítit bujnost jarně-letní vegetace, určitě v něm velmi impresivní panoramatický výhled na krajinu od severního horizontu s kapličkou Větrákem nad Němčičkami, přes svahy kobylské, strážní kopec Vrbice, dlouhé táhlé svahy nad Velkými Bílovicemi, rozestupující se rovinně s viditelností až slovenských Malých Karpat a dále vpravo pozvolna vystupující svahy Pavlovských vrchů až nakonec s dominantním Děvínem, zanechal nejen emotivní zážitek.

A pokud to vše pozorujete z jedné z nejstarších vinic v oblasti, je to opět lehce vygradováno. O krátký a přitom dlouhý příběh se s námi podělil vinař a vysokoškolský pedagog Ing. Jaromír Veverka.

„Viniči založil ještě za svobodna můj dědeček František Staněk hned po 1. světové válce. Ve výsadbě převažuje tradiční odrůda Modrý Portugal, sem tam je hlava Chrupky, některé keře by byly ovšem těžko dohledatelné. Jedná se o jednu z posledních vinic, u které by se ještě dalo hovořit o vedení na hlavu. Dnes jsou již keře upraveny v jakémsi modifikovaném způsobu. Vinice byla původně vysazena na ploše 17 arů ve sponu 0,85x0,85 m, později v polovině 80. let jsme počet řádků zredukovali pro snazší

agrotechnické operace. 7 arů v zadní části pozemku jsme počátkem 90. let rekultivovali a vysadili zde Neuburské, již na klasickém středním vedení. Plodnost na keřích staré vinice bývá 800–900 kg hroznů. Problémem je zahušťování keřů, takže zelené práce jsou zde i vzhledem k výšce zóny nad zemí hodně fyzicky náročné. Každý keř má svůj kolek a letorosty jsou vyvazovány k němu. Agrotechnické operace zabezpečují rotavátorem, ošetřování keřů provádím klasickým zádočným postřikovačem. Prolamování letorostů a zabezpečení vzdušnosti keře je velmi důležité pro dostatečné oslunění hroznů a jejich vyzrání. V sezóně přihnojuji na list. Úrody jsou pravidelné.“ (rs) ■

Po stopách čínských vín

MUDr. Martin Křístek, Ostrava

Réva vinná se v Číně pěstuje více než 2000 let. Číňané rádi tvrdí, že víno znají ještě o celých 3000 let déle, mají však na mysli víno rýžové či ovocné, nejčastěji švestkové. Nejstarší písemná svědectví pocházejí z dob dynastie Chan (206 př. n. l. – 220 n. l.). Víno se tehdy dařilo na dalekém západě Říše středu, v blízkosti dnešních hranic s Kazachstánem a Kyrgyzstánem. A právě ze zemí Střední Asie si réva vinná našla cestu do Číny.

„Místní lidé mají ve zvyku pít víno. Koně spásají vojtěšku.“ poznamenal si císařský vyslanec Čang Čchien roku 138 př. n. l. o západních provinciích. Zpět do hlavního města se vracel nejen se stádem koní, ale vezl i semena vojtěšky a sazenice révy. „V okolí císařského paláce vykvetly vinice a nekonečná pole vojtěšky.“ psaly tehdejší kroniky. Přesto se vinařský boom nekonal a víno bylo nadále vzácným darem přiváženým ze Západu. O prosperujícím vinohradnictví severozápadní provincie Sin-tiang víme i díky písemnostem dynastie Tchang (618–907) a Jüan (1280–1368). První z panovníků dy-

nastie Tchang ještě nevěděli o pěstování révy a výrobě vína vůbec nic.

Teprve osvícený císař Tchaj nechal znova vysadit révu v císařské zahradě. Sazenice pocházely z Turpanské prolákliny, dodnes známé vinařské oblasti. Vyrobene víno prý bylo „zelené, svěží a silné“. Vinohradnictví se šířilo i východní provincií Šan-si, dokladem čehož je řada dochovaných textů a básní zasvěcených vínu. Vladaři dynastie Jüan (1280–1368) byli vínu nakloněni natolik, že povolili jeho použití při nejvyšších náboženských obřadech. Založili vinohrady ve svém sídelním městě Nankingu a v císařském paláci na nábřeží Jang-c'ťiang spravovali řádný vinný sklep. Encyklopedie zemědělství z éry dynastie Ming (1368–1644) popisovala tehdy známé odrůdy révy vinné asi takto: „Kříšťalové – bělavé, velké, dlouhé a sladké hrozny. Purpurové – modré, velké nebo malé, sladkokyselé. Zelené – ze Sečuánu, podob-

né západním zeleným hroznům, zvané Zaječí oči, sladší než med, nejlepší bezsemenné. Malé – ty ze Západu jako pepř, ty z Jün-nan na Jihu jako datle a mnohem chutnější.“

Zajímavé je, že Číňané dříve konzumovali víno teplé, ohříváné ve speciálních pohárech – „trojnožkách“ (viz foto). V roce 1892, kdy pomalu končila epocha dynastie Čching (1644–1911), se ze zámožského exilu vrátil do vlasti jistý Čang Pi-š, aby zde následně založil vinařství Changyu. Až díky němu poznala Čína evropské odrůdy révy vinné a moderní vinařskou technologii, včetně použití dubových sudů. Nová moderní vinařství vznikala počátkem 20. století ve městech Čching-tao a Peking a také v provinciích Šan-si a Ťi-lin na severovýchodě země. Bohužel, následující léta válek a nepokojů rozmachu vinařského průmyslu nepřála.

Lotosové pole ve „Vesnici broskvového květu“

Rozvoj nastal, soudě dle čínského tisku, teprve se vznikem Čínské lidové republiky: „Tři etapy budování vinařského průmyslu – obnova, výstavba, otevření světu – vedly čínské vinaře k dnešním velkolepým výsledkům.“ Tolik oficiální verze. Během prvé pětiletky byl zahájen provoz vinařského závodu v Pekingu, následovala vinařství *Tsingtao*, *Tonghua*, *Danfeng*, *Shacheng* a další. Za druhé pětiletky bylo vybudováno několik desítek vinařských závodů v provinciích podél toku Žluté řeky – Čenan, An-chuej a Ťiang-su. Přestože důraz byl kladen na výsadbu odrůd dovezených z Bulharska, Maďarska a SSSR, zachovány byly i některé tradiční čínské odrůdy. V roce 1949 vyprodukovala Čína sotva 200 tun hroznů. V letech sedmdesátých již činila celková produkce 60 000 tun a pracovala zde stovka vinařských závodů. Nová moderní vinařství měla přitom teprve vzniknout. A to nejen v tradičních vinařských oblastech, ale i v nově vytipovaných regionech, např. v oblasti Liaotungského a Pochajského zálivu. Sklizeň roku 1981 poprvé dosáhla mety 100 000 tun a za dalších 7 let byla úroda ještě třikrát vyšší. Na úspěchu se významnou měrou podílela *joint ventures*, využívající jak zahraniční kapitál, tak i dlouholeté vinohradnické a vinařské zkušenosti partnerů z vyspělých vinařských zemí.

V současnosti ovládají tři velkovýrobci – *Dynasty* (Remy Martin), *Great Wall* (Torres) a *Changyu* – celou polovinu čínského trhu s vínem. V Číně dnes působí nejméně 300 vinařství. Převažují středně velké a malé firmy, které zpracují méně než 2000 tun hroznů. Pouze *Changyu*, *Great Wall*, *Dynasty* a *Great Dragon* přesahují hranice 10 000 tun. Číňané produkují nejvíce vína v Asii. Naštěstí nestoupá jen množství vyrobeného vína, ale i jeho kvalita. Ještě

v polovině 90. let 20. století dominovala v nabídkách vína sladká a polosladká. Nyní lze většinu vín zařadit do kategorie vín suchých. Na prahu 21. století se Čína zařadila do světové desítky vinohradnických gigantů. Plocha vinic jen za poslední 3 roky vzrostla o 38 %. Dnes činí 260 000 ha a je tedy větší než rozloha vinohradů např. v Chile. Značná část vinic dosud slouží k produkci stolních hroznů. Popularita pití vína však rychle roste, zvláště ve městech jako Šanghaj, Kanton a Peking. V nedávné anketě uvedla víno jako svůj oblíbený nápoj více než pětina obyvatel Pekingu a Šanghaje. Každý Číňan vypije v průměru 0,5 litru vína za rok. Domácí produkce už není pro pokrytí poptávky dostačující. Zatímco vývoz čínských vín stagnuje, dovoz stoupl během několika let desetinásobně. Víno jde na odbyt obzvláště v drahých restauracích, barech, kasínech a hotelích. Čínský konzument vína patří obvykle do jedné ze dvou kategorií obyvatel. Buď mezi vzdělané a dobře placené státní zaměstnance, nebo do skupiny movitých „nových Číňanů“. Lidé s nižšími příjmy pijí víno výjimečně. Příznivé a klesající ceny, šířící se povědomí o kladném účinku na lidské zdraví, v případě vína červeného umocněného faktem, že Číňané považují červenou barvu za barvu štěstí. To vše jistě brzy učiní svět vína přitažlivým i pro širší vrstvy obyvatel miliardové Číny.

Vinařské oblasti

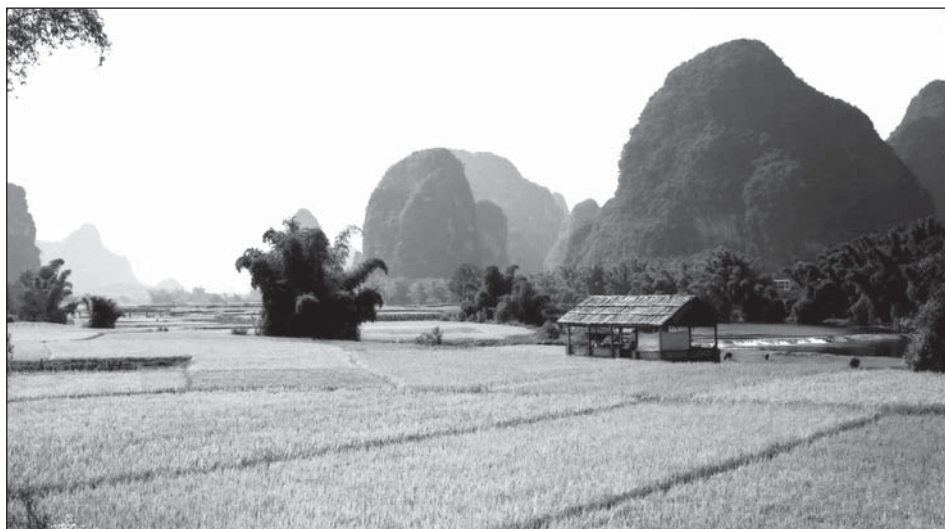
Pochajský záliv. Nejuznávanější vinařská oblast Číny zahrnuje severočínské pahorkatiny v okolí měst Čchang-li a Ťi, pobřežní oblast Tchien-ťin a Šantungský poloostrov. Blízkost Žlutého moře zajišťuje vinicím příznivé přímořské klima, s dostatkem tepla i vláhly po celý rok. Problémem bývají, zvláště na podzim, plísňe. Převládají písčité a úrodné hlinité půdy. Oblast se pyšní největší rozlohou vinic, nejlepší odrůdovou skladbou a po-

Map of China

lovinou vinařské produkce Číny. Mezi nejslavnější vína Asie patří Cabernet Sauvignon z Čchang-li, Muškát z Tchien-ťin, Chardonnay a Ryzlink vlašský z poloostrova Šan-tung. V provincii Che-pej severně od města Tchien-ťin se nachází nejúspěšnější čínské vinařství současnosti – *Dynasty*.

Severozápadní region. Velmi rozlehlý region s podoblastmi vzdálenými stovky kilometrů. Právě zde leží prapůvod pěstování révy na čínském území. Vinohrady lemují starodávnou Hedvábnou stezku, stojí na říčních naplaveninách východně od pohoří Che-lan v provincii Ning-sia, v okolí města Wu-wej v provincii Kan-su, severně od velehor Ťan-šan a v Turpanské proláklíně, druhém nejnižším místě planety, v provincii Sin-ťiang. Podloží je díky nepříliš vzdálené poušti Gobi písčité, místy převažují jíly či šterky. Vinice jsou vystaveny velkým rozdílům denních a nočních teplot, nedostatku srážek a nadměře slunce. Kruté podmínky eliminují výskyt chorob a škůdců, a tak Číňané rádi označují tento region přívlakem „ekologický“. Hrozny dosahují vysoké cukernatosti a údajně netrpí ani nedostatkem kyselin. Region produkuje plnou pětinu čínských vín. Dříve nejvyšše hodnocenými byla vína firmy *Ningxia*, čelící

Trojnohé poháry slouží k ohřevu vína

nyní konkurenci mladých ambiciózních vinařství *Vinisuntime*, *Guangxia* a *Huangtai*.

Ša-čeng. Menší vinohradnická oblast severně od Velké čínské zdi v okolí měst Süan-chua, Čuo-lu a Chua-laj. Mírné klima s chladnými léty, dostatkem slunečního svitu, výraznými teplotními rozdíly mezi dnem a nocí, písčité půdy a relativní sucho svědčí tradičním čínským odrudám, jako např. Dračí oko či Kravské vemeno. Avšak také tady v poslední době horečně vysazují Cabernet Sauvignon, Merlot, Chardonnay i Ryzlink rýnský. Největší vinařství Číny s příznačným názvem *Great Wall* leží právě zde.

Povodí Žluté řeky. Dnes stagnující, dříve oslavovaná oblast extenzivního čínského vinohradnictví šedesátých let 20. století. V provinciích Che-nan, An-chuej a Ťiang-su, na úrodných naplaveninách Žluté řeky, roste réva vinná vskutku velmi bujně. Horké a deštivé počasí s letními monzuny však prospívá více plísňím a hmyzu než kvalitě sklizených hroznů.

Ostatní oblasti. Řada dalších míst nejrůznějších regionů Číny byly či jsou považovány za vhodné pro výsadby vinic. Např. úrodné půdy náhorní plošiny Jün-nan a povodí řeky Ťin-ša na jihozápadě země, kde je dostatek tepla i přiměřené srážky, či naopak studený severovýchod, kde bývá na úkor *Vitis vinifera* preferována chladu odolná *Vitis amurensis*.

Jaká jsou čínská vína?

Při loňské podzimní cestě napříč Čínou jsme na vinohrady narazili pouze dvakrát. Cestou z metropole země, Peking, k Velké čínské zdi (oblast Ša-čeng) a poblíž města Si-an, východním bodu dávné Hedvábné stezky (oblast Žluté řeky). Vinice v širokém sponu, vedení střed-

ně vysoké na drátěnkách způsobem Lyra. Hned napoprvé jsme ochutnali překvapivě povedené *cuvée* Cabernet Gernischet a Cabernet Franc, *Shacheng Great Wall* (oblast Ša-čeng) (rubínová barva, vůně černého rybízu, lehké s vyšší kyselinkou, měkkými taniny, dlouho dozrívající). Premiéra bílého čínského vína, *Suntime Dry White Wine 1999* (Severozápadní region), už tak dobře nedopadla (víno světle žluté barvy, nečisté vůně s chutí hořkého grepu, málo harmonické, krátké). Nejvýše hodnoceným bílým vínem byl *Huadong Riesling 2000* (Pochajský záliv) (slámová barva, jemná petrolejová vůně, plný, harmonický s příjemnou kyselinkou). Ze stejného regionu pocházelo i velmi slušné červené *Fengshou Wine* (víno rubínové barvy, vonící švestkami, na patře lehké, svěží a dlouhé), pitelné *Changyu Dry Red Wine 1999* (tmavě rubínová barva, aroma ostružin a brusinek, tóny marmelády, lehké s vyšší kyselinkou)

a *Dynasty Dry Rose Wine* (syťá lososová barva, intenzivní vůně malinové šťávy, víno opět lehké, svěží, ale krátké). Naopak *Gujing Dry Red Wine 1996* (oblast Žluté řeky) bylo na hranici pitelnosti (nízká, světle rubínová barva, vůně křížal, neharmonické, prázdné, hořčiny v závěru). Dobrý dojem nezanechalo ani *cuvée* Ryzlinku vlašského a Chardonnay ze vzdáleného Severozápadního regionu, *Xi Xia King Dry White Wine* (světle žlutá barva, vůně „kadeřnictví“, neharmonické s vysokou kyselinou). Subtropický Kuej-lin byl sice místem jedinečných gastronomických zážitků, ovšem kvalita ochutnaných vín byla velmi nízká. Prakticky nepitelné *Yunnan Red Wine* ze stejnojmenné jihočínské vinařské oblasti (světle rubínové víno, vůně malin a jahod, prázdné, neharmonické s vysokým obsahem kyselin, polosladké) či *DeHong Putaofin* (víno nahnědlé barvy, zoxidované, neharmonické, prázdné, nasládlé). A tak čest čínských vinařů zachraňovalo místní červené víno z divoce rostoucí révy *Mont Yougfu* (rubínová barva, vůně červeného rybízu, lehké, svěží, pitelné) a *Changyu Cabernet 1997* (Pochajský záliv) (tmavě rubínová barva, jemná kořenitá vůně, středně plné s vyšší kyselinkou a dlouhým dozríváním).

(Literatura: *China Wine On Line*)

Foto: Martin Křístek

Řeku Li lemují bizarní vápencové útvary

Na rýžových polích pomáhají rolníkům buvoli